

ИСКРИЦА

„Добъто имаш искрица съзнание, чуй!“

Урежда редакционенъ комитетъ.

П. Яворовъ.

„ИСКРИЦА“ излиза на 20 число всѣки мѣсець
Годишниятъ абонаментъ: { за България 2 лева;
  { за странство 5 лева.
ВИНАГИ ПРѢДПЛАТЕНИ.

Пари и всичко що се отнася до администрацията на
„Искрица“ се адресира до Г. Цаневъ ул. „Владиславъ“ № 35.
Писма и статии се адресиратъ до Редакцията на
сп. „Искрица“ — Варна.
Неплатени писма не се приематъ — Ръкописи не се връщатъ.

ОТВОРЕНО ПИСМО

До Негово Високопрътосвещенство св. Вар-
ненски и Тръславски митрополитъ

г. Симеонъ,

Т у к ъ.

Ваше Високопрътосвещенство:

Намразъ съмъ се въ голѣмо недоумѣние, дали ще бѣде наврѣменно и цѣлесъобразно да се изнесеть въ печата нѣкои назрѣли църковни въпроси, които тъй или инѣкъ сж прѣнебрѣгнати както отъ самата църква тъй и отъ голѣмата частъ отъ духовенството.

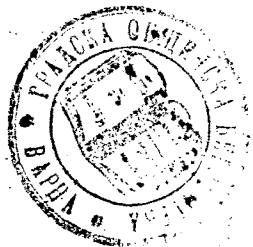
Обаче послѣднитѣ ми впечатления отъ църковнитѣ служби на Богоявление които Вие отслужихте ме потикнаха да сторя това, съ писмо до Васъ.

— Ний нѣмаме право, писа г. Михайловски, ний, работницитѣ на мисълта (ще прибави и служителитѣ на църквата) да щадиме себе си, спрѣчь да пестиме истината за да се опазваме отъ настървяването на натисницитѣ и вѣроломцитѣ. Върховниятъ човѣшки интересъ е осветлението на съвѣститѣ: нека бѣде сгазенъ единъ общественъ дѣецъ, — ала нека четирн милиона негови съграждани отворятъ очитѣ си прѣдъ мощната видѣлина на правдивото слово.

Азъ винаги съмъ говорѣлъ за Христовата църква като едно живо тѣло, което сега живѣе. Такъва бѣше апостолската църква въ първий вѣкъ. Апостолитѣ бѣха верѣдъ народа, като ядро около което се лѣнили човѣцитѣ и образували първитѣ Христови общини. А въ общинитѣ всички били едно. Всичко имали общо. Тамъ нѣмало нишни и вишни; нѣмало слуги и господари — всички били братя, всички работели, защото на Христа служили, а Христовата религия е трудъ, работа. И нѣмало помежду имъ нищета. Спромаси не е имало. Апостолитѣ сж служили на народа. Раздавали храната. Правели молитви се уста, съ животътъ си. Животъ сж имали въ себе си.

Ние, днешнитѣ християни се числимъ къмъ църквата, висани сме въ нейнитѣ архиви. Тамъ сме кръстени. Но не сме отъ Христовата църква. Не сме живи. Ний сме изгонили Христовия духъ отъ църквата, оковали сме Неговото Евангелие въ злато и сребро. Турнали сме форми и обряди вмѣсто живата религия.

Вмѣсто Христовото учение, сме наредили,

или по право възприели наредби които нѣматъ нищо общо съ църквата, съ Христа.

Това е моето впечатление, и отъ празника на Богоявление, когато Ваше Високопрѣосвещенство отслужихте „свѣтата“ литургия.

Наистина, всичко изгѣе „тържествено“. Имаше много народъ и въ църквата и при морето, къдѣто кръста се хвърли. Цѣла Варна „тържествуваше“. Шествие стана начело съ Васъ, съ военитѣ и цивилни власти. Войницитѣ стрѣлеха, подъ „кракъ биха“. Всичко бѣше „тържествено“, „грандиозно“.

Въ тая навалица отъ „благочестиви“ Христиани мѣшахъ се и азъ. Дойдохъ да видя Васъ, да чуя словото Ви, да изпитамя топлината на Вашитѣ пастирски чувства сгрѣти отъ духътъ и любовта на Исуса.

Но, Вий не говорихте. Проповѣдъ за Христа и за Неговото кръщение не се чу отъ църковния амвонъ.

— На Богоявление бѣхъ въ църква казваше единъ. Искахъ тамъ да се „черкувамъ“, на Бога да се помоля, да се поуча. Зеръ църквата е училище, християнско училище. Прѣвъ работнитѣ дни душата ми се изтърка, духомъ обѣдня, стана обрѣменена отъ житейски грижи и неволи, отдалечи се отъ Христа. Искахъ на празника да си почина, да се приближа отново къмъ Христа, да се надѣхъмъ отъ живителната Му вода, да ми направи брѣмето леко, да се поуча, да взѣма сила и енергия за борба и за животъ. Както всичкитѣ хора стоя въ църквата. Хорътъ пѣе умилително. Произнасятъ се ектениитѣ. Свѣщи, пошлен праятъ, горятъ. Публиката е пѣстра. Има и бѣдни и просто облечени. Има и богати и разкошно нацитени. Тамъ бѣха прѣдставителитѣ на властятъ, — бригадни командиръ, управителтъ, и по-нисши чиновници. Стоя и азъ въ едно кюше. Дядо владика седи на трона. Всички сме молитвено, религиозно настроени Чете се евангелието. Затвориша се вратата. Азъ чакахъ, мислехъ, че или дѣдо владика, или свѣщеникъ, или дяконъ най-послѣ ще излѣзе нѣкой отъ тѣхъ, ще ни побесѣдва за Христа, за нашия халъ и животъ. Азъ искахъ да чуя, една поне дума, едно словце за Христа, за моя Богъ — животъ, но нѣма... Останахъ на сухо. Но това не е за прѣвъ пѣтъ. Тѣй е всѣка недѣля.

Излѣзохъ отъ църквата непрѣроденъ духомъ, далечъ отъ Царството Божие. Азъ искахъ да влѣза въ него, да ме хвърлятъ въ къпалнята, дѣто всѣка недѣля става размѣтането на мо-

зъка, да се излѣкувамъ отъ житейската проказа, но нѣмаше кой да ме хване за ржката, да ми услужи. Азъ съмъ боленъ — нишъ духомъ. Жаденъ съмъ за Бога, за Божието слово, но нѣма кой да ми говори, да ми проповѣдва Христа, да ме повика при Него.

Тѣй разправяше единъ приятель. Но той не е самъ. Това е по-голѣмата частъ отъ народътъ ни. Той не може да намѣри храна въ църквата.

Добрѣ, Ваше Високопрѣосвещенство! Кажете ни да знаемъ за какво е тази служба въ църквата? — За какво е това кадене? За какво сж тия дякони, свещеници, за какво сте Вие, дѣдо владика? Не скривате ли Христа отъ народа, за да не Го безпокои, да не го благослови? — Религията е потрѣбна на човѣка съ духовната си страна, а не съ празнитѣ си формалности, съ владичкитѣ патерии и корони, съ страннитѣ мистерии, съ нехристиянскитѣ канони. Каква божественостъ има въ църковнитѣ канони? Това което нѣвга е било полезно, днесъ е станало врѣдно.

Па гдѣ най-послѣ въ Христовото учение Вие намирате основание за всичкитѣ „свещеннически сдѣлки: като рѣсене по къцитѣ, мажене съ зихтинъ, парастаси и много други още“? Не е ли това традиция, създадена отъ врѣмето и безспорно за издържка на духовенството?

Кажете, за Бога, кога Христосъ, Когото Вие „прѣдставявате“ извърши и учреди тѣзи наредби, които иматъ светотатственъ и користолоубивъ характеръ?

Не говори ли Богъ чрѣзъ Исаяя противъ Васъ и Вашитѣ наредби като казва:

„Не принасятъ вече суетни приношения, темантъ е мерзостъ на мене. Новомѣсечията и сжботитѣ, (мечи и вълчи празници, за които „Църковенъ вѣстникъ“ — органа на държавната църква, писа въ брой 52. „че закона противъ празницитѣ накърнява религиознитѣ интереси на народа“ — бихме повѣрвали, ако кажеше, интереситѣ на духовенството), свикванията на събранията не мога да тгрпн; беззаконие е тържественото събирание. Душата ми мрази новомѣсечията ви и празницитѣ ви; досаждение сж на мене, дотегна ми да тгрпн. . . . Ржкитѣ ви сж пълни съ кръвъ. Измийте се, очистете се!“

Ваше Високопрѣосвещенство! Тѣзи думи сж много силни, но тѣ сж божествени. И тѣ сж отправени къмъ Васъ. Защото не сте Вие, да не знаете кое е и какво е Христовото христиан-

ство. Не сте Вие, да не знаете мисията на Христовата църква, и най-послѣ Вие имате що годѣ понятие отъ живота на апостолитѣ — Какво, прочее, Вий сте сторили за Христа и за този „милъ“ (както го зовете) народъ? Кога и дѣ показате апостолската любовъ, себеотрицание и доблѣсть?

Христосъ нѣмаше гдѣ главата Си да подслони. А Вий живѣете въ палатъ. Апостолитѣ бѣха най-сиромаситѣ хора, защото всичко за народа жертваха, тѣ нѣмаха къщи, нѣмаха пари, а по нѣкога и хлѣбъ нѣмали да ядатъ. А Вамъ не стигатъ 1000 лева мѣсечно, но и за освѣщение на храмове и ржкополагане на свѣщено-служители прѣбогато се плаща. Въ църква и на молебени се явяватъ (на къдѣли другадѣ?) съ златна корона, въ златни одежди, съ сребърна патерица като господарь, като деспотъ. Не ли четете въ позлатеното Евангелие че апостолитѣ скромно се обличали. Между народа живѣли. Заедно съ него скърбили и се радвали. Застѣпвали се за онеправданитѣ и потиснатитѣ. Проповѣдвали по мегданитѣ, по улицитѣ. И въ името на Бога порицавали всѣка неправда и всѣко беззаконие отъ дѣто и да иде то. Тѣ страдали за народа, жертвали се за сиромаситѣ, за сирацитѣ и вдовицитѣ.

Апостолитѣ сж посвѣтели не за чинове, не за пари, не за властъ, а да служатъ, да работятъ. Тѣ отидоха верѣдъ народа да проповѣдватъ. Отидоха да вършатъ не канцеларска работа, а Божието дѣло. Апостолитѣ бѣха не само водители, но и бащи; тѣ бащински се отнасяха съ народа, съ чадата си. Тѣ имаха вѣра, имаха религия, имаха Бога въ себе си.

Изпълнихте ли, Вие, тази мисия? Живѣете ли верѣдъ народа? Знаете ли неговитѣ нужди и болки? Познати ли сж Вамъ народнитѣ охкания и писѣци? Народа чу ли Вашето бащинско слово? Повѣрвали въ него? Служите ли на този народъ, отъ когото като данкъкъ се събира Вашата тлѣта заплата? Влѣзнахте ли Вие въ домоветѣ на работницитѣ, които денонощно работятъ за да приготвятъ владички златни корони и хубави жилища?

Не! Вие владичествувате. Само на царски празници се явяватъ, обградени съ силнитѣ на деня и молите се за властъта, за оржжието, за царе и императори.

— Вие не позволявате да се чете словото Божие въ църквитѣ на понятенъ языкъ, та да разбератъ хората дългътъ си къмъ Бога, и едни

къмъ други. Вие сте безсилни да говорите сами въ църква поради лука, разкоша и бездѣлието Ви, па не позволявате и на други да вършатъ това. Вие не се плашите дори отъ отговорността си прѣдъ Стопанина на църквата, нѣщо, което Ви подвежда подъ знаменателя на безвѣрието, а всичко това злотворно влияе върху повѣренитѣ Вамъ вѣрующи! Не може да си обясни човѣкъ като какви други причини извѣнъ тѣзи за нравствения и религиозенъ отпадкъкъ на народа ни сж подѣйствували и така злотворно повлияха върху духовния му битъ, та у него вече въ голѣмъ размѣръ липсватъ: вѣрата, християнската чистота и нравственостъта.

Не прибрахте ли Вие въ църквата пияници, крадци, развратници и убийци, защото Ви добръ плащатъ?

Не извършиха ли она денъ двама свещеници погребаленъ обрядъ надъ останкитѣ на единъ добръ познатъ въ Варна като комарджия, пияница и развратникъ? Не четоха ли молитви надъ неговото опитнено тѣло, само защото имъ се плати!

Не е ли това светотатство? Не е ли това кохунство съ религията? Не е ли това забиване гвоздеи въ рѣцѣтъ на Христа и туряне тръненъ вѣнецъ на главата му?

Ваше Високопрѣосвещенство!

Като стоите сами въ апартаментата си, скрити отъ хорскитѣ очи, само между четиритѣ стени на стаята, турнете ржката на сърдцето си, па се питайте: на кого служите?

Ние, данъкоплатцитѣ, отъ които се взѣматъ пари за вашата заплата, искаме Вие да сте верѣдъ народа, не властникъ, а духовенъ баща, духовенъ водителъ. Въ Варна има стотини сиромашки сѣмейства, които прѣвъ тази люта зима зѣмръкватъ безъ дрѣвце, безъ кора хлѣбъ — вие сте духовенъ баща на тѣзи сѣмейства, погрижете се за живота имъ?

Въ Варна има стотини вдовици и сираци, просѣдци, хроми и слѣпи — Ваши духовни чада — защо сте ги забравили?

Въ Варна има жени съ паднало повѣдение, патентовани и не патентовани да търгуватъ съ честъта си — тѣ сж дѣца на „господствующата църква“ — защо не ги подирите и доведете въ съзнание на тѣхното женско достойнство, като прѣдварително усигорете добри условия за животъ?

Въ Варна има комарджии, пияници и развратници, — синове на повѣрената Вамъ църква — потрудихте ли се да ги изведете отъ блатото на грѣхътъ?

Въ Варна има работничество, което е онеправдано, което е експлоатирано, поробено на черни труд — познати ли сѫ Вамъ неговитѣ страдания и неволи?

Въ Варна има „власть — управници“, които издаватъ патенти за пиланти и публични домове и то прѣдъ очитѣ на християнската църква — повѣдохте ли борба противъ това зло?

Въ Варна има „училища“ за убийства, къдѣто всѣка година насила се взиматъ ученици да се обучаватъ какъ да убиватъ — отнесохте ли между тѣхъ словото на мира?

Въ Варна живота е прокаженъ, заприличахъ на мъртъвъ трупъ, — какво прочее, Вие, Ваше Високопрѣосвѣщенство, дядо владико, сторихте за негово оздравяване?

Азъ не съмъ ученъ колкото Васъ, но мисля че знамъ какво християнството иска. То не иска да признаваме че владиката е началникъ на църквата, да палимъ свѣци, кога нѣма нужда, да рѣсимъ вода, когато и безъ това е студено, да пѣемъ, кога други плачатъ. (?)

— Въ синодалното Евангелие се казва: „И ще се събератъ прѣдъ Него всички народи и ще отдѣли едни отъ други, както пастирѣтъ отлъчва овци отъ ярета. (Защо пъкъ „ярета“, а не кози? Прѣводъ!) И ще постави овцитѣ отъ дѣсната страна, а яретата — отъ лѣвата.....“

„Тогава ще каже и на ония, които сж отъ лѣвата страна: идете отъ мене вие, проклѣтитѣ, въ огънь вѣченъ.... *Защото гладенъ бѣхъ и не ме нахранихте, жеденъ бѣхъ, и не ме напоихте; страненъ бѣхъ и не ме приехте; голъ бѣхъ и не ме облякохте; боленъ и въ тъмница бѣхъ и не ме посетихте.*“

„И тѣ ще му отговорятъ и кажатъ: Господи кога те видѣхме гладенъ, или жаденъ, или страшикъ, или голъ, или боленъ или въ тъмница и не ти послужихме?“

„Тогава ще имъ отговори и каже: истина ви казвамъ: понеже не сторихте това на едного отъ тия малкитѣ и Мене не го сторихте.“

Вѣрвате ли, дядо владико, въ синодалното Евангелие? Проповѣдвате ли го, живѣете ли го?

— Съвѣстно размислѣте, възможно ли е съ служене дълги литургии, съ раздаване нафора, мазене съ зихтинъ, съ рсене вода, съ колене корбанъ, съ кадене на тамянь и палене свѣци, възможно ли е да се оздравятъ болнитѣ души на нашия народъ?

Зеръ, господствующата народна църква, благодарение на тѣзи мъртъви обряди и сдѣлки и на

Вашето калугерско нехайство е станала вече мъртъвъ трупъ, крѣпенъ съ закони, топове и динамитъ.

Не владци и патриарси, а служители — апостоли на ней сж нуждни!

Тя не трѣбва да е въ единомислие съ „изродената и кръволейна православна грѣцка църква“. Не, трѣбва да се свика църковенъ съборъ и да се очисти отъ всичко що не е християнско, и да се въдвори християнското благочетие и братолюбие.

— Дядо владико, запалѣте огасналия свѣтилникъ, който, заедно съ Васъ, така нещастно тъмнѣе!

Простете, че единъ отъ „малкитѣ“, какъвто съмъ азъ Ви пиша по въпроси, които сж станали монополъ у насъ. Но сторихъ го, защото обичамъ Бога, обичамъ и хората

Варна,

13 Януарий 1912 г.

Иванъ Липковъ
Исусъ Христосъ.

На сждъ прѣдъ Евангелието.

Къмъ народа!

На Мойсеевото сѣдалище седнаха книжницитѣ и Фарисейтѣ. Всичко прочее, каквото ви рекатъ да пазите пазѣте и правете, но по дѣлата имъ не правете, понеже говорятъ, а не правятъ. Защото свързватъ брѣмена тежки и мъчни за носене турятъ ги на челоуѣцитѣ на плѣцитѣ, а пъкъ не рачатъ нито съ прѣстѣтъ си да ги повдигнатъ. И правятъ всичкитѣ си дѣла за да бждѣтъ видѣни отъ челоуѣцитѣ. И разширяватъ пазвитѣ си, и обичатъ първото мѣсто на вечерянията и прѣднитѣ сѣдалища въ сѣборищата и поздравленията по пазаря и да имъ викатъ челоуѣцитѣ: учителю! учителю! („Ваше Високопрѣосвѣщенство! Високопрѣосвѣщеннейшии Владико!“)

Но вий не се наричайте учители, защото единъ е вашиятъ учителъ — Христосъ. А всинца вий сте братя, („О Христѣ, какъ да разбираме думата братя“? ...). И никого на земята не дѣйте нарича отецъ вашъ, защото единъ е вашиятъ Отецъ, Който е на небеса. И най голѣмиятъ отъ васъ да бжде слуга вамъ. („О, и тукъ кротки Исусе, не можемъ да проумѣемъ словата Ти блани. Зеръ, споредъ Твоитѣ думи, нашитѣ владци и попове сж слуш? Ами я вижъ какво имъ само носятъ — владци“ ...).

Къмъ духовнитѣ и свѣтски водители.

Горко вамъ, книжници и Фарисей, лицеуѣри! Защото затварите царството небесно прѣдъ челоуѣцитѣ. Вий не влѣзвате, нито които искатъ да влѣзатъ оставяте да влѣзатъ. („Не оставяте хората да се молятъ на разбранъ езикъ. Не ги оставяте свободно да обсжждатъ въпроси досѣжно църквита. Заплашавате, наказвате, дори биете“).

Горко вамъ, книжници и Фарисеи, лицемъри! Защото изпояждате домоветъ на вдовицитъ и за причина правите дълги молитви. Заради това по-големо осъждение ще приемете.

Горко вамъ, книжници и Фарисеи, лицемъри! Защото морето и сушата обхождате за да направите въкоето прозелитъ. И когато бжде, направете го дваждъ повече отъ васъ синъ на пъкълтъ. („Гледайте интереситъ си! Правете си положението чрезъ църквата, ако вашата съвестъ позволява, но пощадете поне църквата, тъй като Христово“).

Горко вамъ, водители слѣпи! които комарътъ прѣцѣждате, а камилата поглъщате. („Намъ е за пари“?).

Горко вамъ, книжници и Фарисеи, лицемъри! Защото очистете външното на чашата и на блюдото, а отвѣтрѣ сж пълни съ грабене и неправда. („О, Исусе, тѣ и отвѣнъ сж плашило. Космитъ имъ се смели и заприличали на фитили. Шапката имъ вирната нагоръ... цѣлия имъ тоалетъ е плашило за хората“). Фарисеи

слѣпи! Очисти първомъ отвѣтрѣ чашата и блюдото, да бжде и външното имъ чисто.

Горко вамъ, книжници и Фарисеи, лицемъри! Защото приличате на гробища варосани, който изотвънъ се виждатъ хубави, а отвѣтрѣ сж пълни съ кости отъ мъртви и съ всѣкакви нечистотии. Така и вий изотвънъ се виждате на чловѣцитѣ праведни, но извѣтрѣ сте пълни съ лицемърне и беззаконие. („Съ юлмитъ и владицикѣ заплати вий изпоядохте бѣднитъ. Вие орабихте съмейни хора за да образувате разни фондове, съ които издържате проповѣдници най глупи. Защото вий не проповѣдвате, не лъкувате... Вие се не въставате между народа“).

За това, ето азъ проваждамъ до васъ пророци и прѣмъдри и книжници; и отъ тѣхъ ще убиете и ще распнете, и отъ тѣхъ ще биете въ съборищата си, и ще ги гонете отъ градъ въ градъ.

Змии! рожби ехидници! какъ ще избѣгате отъ осъждението...?

Работническия въпросъ.

По подражание.

Ще почна съ лична изповѣдъ, за да не бжда обвиненъ въ нѣкаква партийностъ, или пъкъ въ луда крайностъ. Това е просто единъ искренъ гласъ на правдата, изтръгнатъ отъ грубата дѣйствителностъ на живота.

Още като ученикъ, азъ се интересувахъ въ работническото движение, изучавахъ отчетитъ, рапортитъ и съотвѣтнитъ законодателни мѣроприятия, опрѣдѣлящи бита и положението на работницитъ. Обаче, азъ мислѣхъ че това движение е работа изключително на нѣколко крайни политически мечтатели, че всичко туй е резултатъ на социалистическата пропаганда и че въ дѣйствителностъ положението на работницитъ съвсѣмъ не е таково, щото човѣкъ да се възбужда отъ него и да иска въ тая областъ коренни промѣни и подобрения.

Съ искрено убѣждение въ правотата на своитѣ възгледи азъ давахъ съотвѣтно рѣшение на работническия въпросъ и трудѣхъ се да прокарамъ това рѣшение между срѣдата, дѣто се движехъ.

Стана нужда да замина за Америка. Още по лѣтя азъ намислихъ да допълня своитѣ знания по работническия въпросъ съ личенъ опитъ. Рѣшихъ за извѣстно време да работя като простъ работникъ. Зарѣзохъ училищнитѣ документи и прѣпорѣки и трѣгнахъ да дира работа.

Опита бѣше поучителенъ, но не веселъ. Бѣхъ принуденъ всѣки денъ отъ сутринъ до вечеръ да ходя по фабрицитъ и канторитъ, съ часове да чакамъ по вратитъ и двороветъ и постоянно да слушамъ вѣчно повтаряното: „нѣма мѣсто“, „нѣма мѣсто“.

Обърнахъ се къмъ една отъ църквитъ съ просба да ми окаже нѣкакво съдѣйствие, но отговорътъ бѣ:

— Прѣтрупани сме съ подобни просби. Безсилни сме да направимъ вѣщо.

Слѣдихъ вѣстникарскитѣ обявления, гледахъ — всѣки си прѣдлага услугитъ, но никой не дири.

Тѣй се изминаха нѣколко мѣсеци. Паритъ се свършваха. И колкото по малко оставаха, толкозъ квартирното помѣщение и храната се влошаваха. А глада бѣше неизбѣженъ. Другаритъ по нещастие ме утѣшаваха:

— Що се плашишь? Ти си здравъ и самъ! Какво има ако една, двѣ недѣли погладуващъ или прѣнощувашъ на отворено небе. Това сж го изпитали мнозина и по добри отъ тебе. Безобразно лошо е за този който е жененъ, който има съмейство. Ето, за примѣръ К-въ. Жена му туку що бѣ родила, а той шестий мѣсець безъ работа. Спестеното отколѣ е изчерпано, а тукъ докторътъ прѣпорѣча на изнурената жена-майка силенъ бульонъ, яйца и млѣко. Кждѣто и да похлопа за работа, все отказватъ. Дѣтето не изтърпѣ гладуването — умрѣ. Слѣдъ него отиде майка му, а сетнѣ и баща му. Смъртта ги прибра и тримата. Успокои ги и отъ трудоветъ, и отъ неволитѣ. Ето туй се казва зло, а ти какво?

Живо участие въ сѣдбата ми взе единъ полуработникъ, полухайта, който при случай не се стѣсняваше и да поуткрадне. Той откровенно си казваше: — Има ли работа, работа; не даватъ ли работа, самъ азъ си намирамъ прѣхраната.

Озлобенъ отъ своитѣ митарства противъ всички и всичко, дошълъ до краенъ анархизмъ, случайния ми спятникъ, въ душата си бѣше добъръ човѣкъ. Самъ безъ работа, той се грижеше повече за мене, отколкото за себе си.

— Моля ви се, казваше той, когато ни връщаха отъ нѣкждѣ, какъ бива тѣй? Зерь, човѣкъ трѣбва да яде: а вие все: „нѣма, та нѣма“. Влѣзте най сетне въ неговото положение! Човѣкътъ нѣма петъ пари въ джеба си и е готовъ да работи, каквото му се даде. Нѣма да умрѣ отъ гладъ най сетнѣ.

По такъв начин той ме настани за слуга в една болница.

Тук съдбата ми се усмихна. По ходатайството на един също случайно познат работник аз постъпих в една фабрика. Мен ми се падна мишина да мия, да ги свързвам, и товара. Работата беше тежка. След една неделя ръцете ми се изподрасаха, сърани се покриха. Гърбът ми се вцепени. Краката ми едвам се прегъваха. Почнах лъниво да ходя, тежко. Изглеждах изгурен, станах сърдит, груб.

Взгледите ми по работнишкия въпрос изведнаж се промениха. За мене стана много ясно, че книжните отчети, и разните рапорти сж едно нещо, а живота, същинското положение на работника е съвсем друго нещо.

Тези ми нови възгледи не се измениха като намерих по лека и по хубаво плащана работа. Тук като работих за известно време, аз още по дълбоко вникнах в сложността на работнишкия въпрос, много нещо узнах от личен опит и много работи оправдах, които по рано критикувах и осждах. По напред, напр. аз се чудех, защо работниците много изкарват, а ходят обяснени, неомити и често пати пияни.

Цял ден си работил, чувствуващ се убит, сънетрибни гледаш да поседнеш вкъщи; — тъй почнах да определям своето положение. Обясня ли си, не чист ли си, не искаш да знаеш, ставаш равнодушен към всичко и всички. А нощем гледаш колкото се може по скоро да си легнеш.

Аз вече не осждах работниците, дѣто искат намалението на труда — осем часова работа на ден, не повече.

По напред аз не разбирах и както правят мнозина питах:

— Защо непрѣмено осем часова работа? А защо да не е седем, девет, дванайсет?

Сега аз разбрах че и в работата, както и в яденето има граница. За войника, напр., се определя едно кило хлѣб на денонощие. Защо да е едно? Защо да не сж двѣ, четири, или половина? — Затуй, защото едно кило е тъмно по мѣрката. Двѣ кило ще сж много, а половин нѣма да стигне. Също тъй е и съ работния ден. Има такова число работни часове, когато работникът се труди свободно, без да прахосва сили, но и без да ги изтощава съ извънредни усилия; но има и такива работни часове, които, тъй да се каже, сж излишни и изнурават човѣка. Против такива именно часове възстават работниците.

Дългият работен ден не е износен. За мене туй сега е съвсем ясно и се обявявам за рѣшителен привърженик на крайното намалване на работния ден. Продължението на работния ден увеличава производството на работниците само временно. Когато то стане постоянно, дневното производство пада. И напротив, производителността на работата и интензивността на труда растат, когато се намалява работния ден. Говоря туй от личния си опит и собствения си наблюдения. Колкото по-късно сме свършвали вечер работата, толкова по бавно вървѣше тя сутринта, толкова повече материал хабехме.

И въ мене стана прѣврат. Съ мене стана това,

което трѣбва да стане и съ всеки друг, щом се отнесе честно и съвѣстно към тия въпроси. До когато бѣх ученик, за мене работнишкият въпрос бѣ съвсем прост и отдава рѣшен. Но когато постоях малко като американски работник, аз се убѣдих, че работнишкото движение е много по сложно; отколкото ние мислим въобще, и тук ни прѣдстои много нещо да направим и подобрим. Много желаниа на нашите работници, които по напред аз съм оставял без внимание, сега намирам, че заслужават най-сериозно обмисляне.

— Въ езическия свѣтъ, когато имало роби, черният труд се смѣтало от Бога прѣдзначен за тях и самият труд, разбира се, се намирал въ робско положение. Всички „благородни“ и заможни хора избѣгвали и прѣзирали тогава трудът. Но въ христианството което освети свободния труд и замѣни робството съ братство, нашето отношение към работнишкия въпрос трѣбва да бѣде съвсем друго. Черният труд трѣбва да се признае, заслужава истинско уважение и има правото за едно свѣтло, човѣшко, не бѣдствено съществуване. Възможното благополучие на земята трѣбва да бѣде достойно така също на черния както и на другия труд. Зеръ, той — черният труд е именно основата на общото благополучие. И да забравяме да мислим и да се грижим за него, да го прѣдставяме на произвола на съдбата би било една голѣма обществена неправда, *прѣстѣгна*, както и всѣка друга вопиюща неправда.

Хенри Джордж въ една своя рѣчь върху бѣдността и прѣстѣпността казва: „помислили сте вие нѣкога за крайната несобразност и нелѣпост на тоя фактъ, че работнишката класа въ всички страни на цивилизования свѣтъ е бѣдна класа. Идете въ който щете градъ, качете се на файтона и кажете на файтонджията да ви води тамъ, дѣто живѣе работнишкият народъ. Той нѣма да ви откара тамъ, гдѣто се издигат красивите домове. Той ще ви откара настрана от тях, въ калните квартали съ съборени и мирисливи къщи. Спирали ли сте своето внимание на тоя несобразен фактъ? Прѣдставете си, че нѣкое мисляще неземно същество дойдѣше нѣкак на земята. Вие ще му обясните живота на земята, ще му кажете напр., че къщите се строят съ трудъ, пакъ съ трудъ се изкарва хлѣбътъ, дрехите и всичко изобщо което ни е погрѣбно въ живота; а мислящето същество би заключило, разбира се, че работните, трудящите се хора сж именно ония, които живѣят въ най-добрите къщи и имат въ изобилие онова, което съ трудъ се изкарва. Но въ същност ако новото същество се явеше въ Лондонъ, въ Парижъ, въ Ню-Йоркъ, или въ другъ нѣкой градъ, то би заблѣзало тъмно обратното. Върху туй несобразно явление заслужава да се замисли човѣкъ.

И да се замислят не толкова хората на черния труд, не черноработниците, а вие, които стоим надъ тях и своето съществуване, своята умствена художествена и всѣка друга работа градимъ именно на тоя черен труд.

Заблѣжителни сж въ случая думите на френския абатъ Ламене, който казва: „Ако азъ отъ всичката си душа викамъ за подобрене участъта на страдащите класи, което тѣ сж въ правото си да чаватъ отъ об-

ществува (защото тѣ сж най-големата поддръжка за него), то прави това отъ дългоко убѣждение, че всичкитѣ подобренія въ социалната економия, тѣй желателни и тѣй неизбежни, могатъ да се осществятъ безъ всѣко насилие, безъ всѣка анархия, само при помощта на прогресивни мѣрки, добритѣ слѣдствия на които трѣбва да се простиратъ надъ всичкитѣ членове на обществото. Бѣдащето къмъ което се стремимъ нѣма да отхвърли, нито ще разруши насилнечески това, което е било по рано, само ще развие по нататѣкъ зародишитѣ които се съдържатъ въ нѣдрата на най-доброто настояще, но които до сега сж се задушвали отъ егоизма на по силнитѣ“.

Подобенъ изходъ Ламене вижда само въ развитието и тържеството на моралнитѣ вѣрвания, вѣнъ отъ които той не намира възможность за едно здраво и правилно развитие на живота.

— Въ взаимнитѣ отношения на различнитѣ общественни класи трѣбва да влѣзе като жива и дѣйствуваща сила, небесната правда и да внесе въ общественитѣ вѣзни нужното равновѣсие.

А тукъ се отваря широко поле за ролята на църквата, за живитѣ сили на духовенството. Тѣ ще трѣбва не само безправенитѣ съ словото си да утѣшаватъ, не само покорность на безправнитѣ да проповѣдватъ и да работятъ за справедливостъ къмъ ония, които могатъ да създадѣтъ за черния трудъ едно по свѣтло бъдѣще.

„Работническия въпросъ“, казва Хенри Джоржъ, „въ основата си е религиозенъ въпросъ; той може да бѣде сполучливо разрѣшенъ само върху началата на висшата справедливостъ“.

Ще бѣде ли разрѣшенъ работническия въпросъ по правиленъ пѣтъ, това е въпросъ на утрето, и това е въпросъ, безъ съмнение на обществената съвѣсть.

Вѣренъ.

Кой е виноватъ?

Не е тайна, че алкохола въ каквато и форма да се прѣдлага, вино, бира, ракия или ликьоръ, е възбуждающа, затжняюща и опойвающа отрова. Взимана по малко-помалко тя причинява разширение на кръвоноснитѣ съсъди, възбужда стомашнитѣ жлѣзи, прѣдизвиква апетитъ, намалява отдѣлянието на пикочѣта и СО₂, причинява себечувствување на топлина, продължава свиванията и скъсява разпушанията на сърдцето, усилва дѣйността на всички органи и особенно половитѣ. Взимана умѣрено и продължително-възпалава стомаха, причинява сутренно повръщане, прѣчи на храненито, докарва приливъ на кръвъ въ мозъка, бѣбрецитѣ и черния дробъ, втвърдява или влоява нѣкои органи, кръвнитѣ съсъди и кръвьта, умаломощава сърдцето и издръжливостъта на артериитѣ, прѣдизвиква епилепсия, парализия, душевни разстройства *всѣмъ дѣйствието изключителното си силно въздѣйствие на нервната система.* Въ видъ на бира по малко дѣйства на мозъка по повеќе пѣкъ причинява затлъстяване на черния дробъ и сърцето. Употребѣна изобилно тя преципитира пепсина, който изгубва свойството си на ферментъ, спира смилането,

прѣдизвиква прѣвъзбуждане, опояване, блънване, застои на сърдцето, понижаване температурата, убива рефлекситѣ, кома, смъртъ чрѣзъ парлизация на сърдцето и бѣлия дробъ. (Др. Потеръ. Материя медика).

Не само не е тайна, че алкохола е отрова, но като отрова се прѣподава и изучава въ медицинскитѣ колегии, Отъ колегиитѣ излизатъ лѣкари, които сж длъжни да държатъ винаги и за всичко прѣдъ видъ науката. Колцина сж обаче които вършатъ това, всѣки за себе си нека отговори. Прѣди доста години въ България лѣкарския сѣюзъ въсприе борба противъ всеобщото употреблѣние на спиртнитѣ напитки, но по послѣ я изостави и наскоро почна да се бори противъ туберкулозата. Защо сѣюза стори това, той си знае, нашитѣ обаче прѣдложения сж много и ще се постареемъ при вторъ случай да ги изкажемъ. Ролята му на „кърпачъ“ въ случая, ако не излезе сполучлива, остава му да почне да се грижи за приличното отнасяне и погрѣбение на умрѣлитѣ. — Лѣкаритѣ, пазители на народното здраве, иматъ въ сферата си на дѣйствие неограничени прала. Турятъ въ движение параходи за прѣкратаване на нѣкоя опасна болестъ, спиратъ параходи въ срѣдъ океана, ако би имъ потрѣбвало да правятъ нѣкоя операция, градове, области и държави изолиратъ стига да поискатъ това, на вѣже качватъ и отъ вѣже свалятъ, умрѣли възкрасяватъ, здрави въ гробищата пращатъ; тѣ сж все и вся. Защо прочее не изплняватъ своя дългъ въ свѣзка съ алкохола или тѣ желаятъ да злоупотрѣбаватъ съ положението си? Ако не могатъ стори това нека се откажатъ отъ медицината и да хванатъ другъ занаятъ, който нѣма да имъ създава името „Фарисей“. Въ Виена, Петербургъ, Парижъ, София на голѣмитѣ и малки голѣи като не може безъ алкохолъ и навика да се пие е вече общо и международенъ порокъ, трѣбва да се мълчи. Туберкулозата . . . . съ нея ще се боримъ. Като че туберкулозата не е резултатъ на болно наслѣдство, лишения и расипничества причинени отъ голѣмитѣ и малки голѣи. Борбата противъ алкохола, борба за трезвенность, ето силниятъ юмрукъ който ще се стовари върху хищницитѣ на частното, семѣйното и обществено здраве. Лѣкаритѣ сж виновати.

Въ наказателния законъ е прѣдвидено който убие било умишлено или случайно, съ ножъ, отрова, куршумъ или както и да е, наказва се споредъ случая, а може да бѣде и умъртвенъ. Този законъ се гледа отъ сѣдии, адвокати, прокурори, полиция. А защо той не се приложи и къмъ крѣчмаритѣ, които продаватъ алкохолъ и троятъ умишлено за свой интересъ хората? Прѣди нѣколко дни видѣхъ какъ единъ опияненъ, въ несъзнание, посинялъ, едвамъ дишащъ, полумъртавъ, сигурно обранъ до стотинка, а може би и задлъжнялъ по тефтеръ, като трупъ на улицата въ ѳкалта, гдѣто минаватъ конетѣ и колата се рискъ да бѣде згазена и убитъ, човѣкъ биде изхвърленъ отъ една крѣчма притежавала отъ единъ виденъ гражданинъ. Помолихъ крѣчмара да го прибере въ стаитѣ си или поне въ обора, отказа — „къдѣто е пилъ, тамъ да вѣрви, азъ не съмъ му далъ нищо“. Обадихъ на градоначалника и той распореди да се вземе на файтонъ и занесе на държавната болница, за да му се даде първа помощъ. Единъ знающъ и боравящъ съ подобни работи ми каза, прѣдъ очудванието ми какъ е възможно тѣй да се убиватъ хора, че за такова от-

ровени не се прѣследвало никой, защото се било поставяло причина за смъртта „алкохолизъм акута“ или отровенъ отъ плюскане. Ако не този виденъ гражданинъ — кръчмаръ, то другъ нѣкой неговъ братъ — кръчмаръ е отровилъ нещастника. Но както единия така и другия не могатъ да бъдатъ прѣследвани за убийство чрезъ отравяне, защото тѣ иматъ патентъ и закона имъ дава право да прѣдлагатъ на всѣяго тази отрова. Тѣ отъ никаква углавна отговорностъ нѣматъ страхъ, а морална не чувствуватъ — мозъка имъ е затъпенъ отъ паритѣ на сжщата отрова. Кръчмаритѣ и съдържатели тѣ на публичнитѣ домове вършатъ еднакво прѣстѣпни занаяти. Кръчмаритѣ сж виновни, но въ случая сж виновни и законодателитѣ които създаватъ противорѣчиви закони; виновато е правителството което прѣдлага подобни закони; виновати сж онѣзи които издаватъ патенти на разбойнически вертепи рушители на семейното щастие, домътъ и държавата, гнѣзда и разсадници на неизброими болѣсти тѣлестни и душевни, патенти на питейни завѣдения.

Вѣстниците съобщаватъ ежедневно: за случаи отъ отравяне съ алкохолъ тукъ или таме, при такива или инакви обстоятелства, намѣрени въ положение изгризени отъ мишки, прѣвърнати въ касове мѣсо, трупове въ парцали или елегантни дрѣхи, увалени въ калъ или парфюмирани, или пъкъ за прѣстѣпления потресающи извършени подъ влиянието на алкохола, но нито единъ отъ тѣхъ не е забилъ тревога за ставане противъ това народно изстребяюще зло. Тѣ съобщаватъ тѣзи факти не отъ чувството на дългъ или постигане нѣкаква цѣль, а просто да пълнятъ страницитѣ на вѣстниците си а чрезъ тѣхъ джобоветѣ си. Вѣстникаритѣ сж виновати.

Като чуцулъ надъ всичко това и свещеницитѣ или немѣятъ или светотатствуватъ. Ако малцина сж видѣли свещеникъ да освѣщава шантанъ или бирена фабрика, то мнозина сж прислѣствували при нѣкое освѣщение на кръчма или кръчмарско знаме. Това не е ли злоупотреба сж свещеническото положение, не е ли святотатство? Изброенитѣ завѣдения макаръ и освѣтени си оставатъ дяволска машина за фабрикуване отъ богообразнитѣ човѣци кандидати за пѣкала. Кой не знае отъ свѣщенното писание, че виното е прѣсмивателъ и въ него има разблутство, че ракията е отрова, че пияницитѣ нѣма да видятъ царството небесно, нито присмивателтѣ, нито блудницитѣ, нито овзи който ги е съблазнилъ, че подобря е мѣсо да не се яде, нито вино пие, нито нѣщо стори въ което би се прѣпъналь братътъ? Свещеницитѣ всичко това най-добрѣ знаятъ, но за користни цѣли прѣнебрѣгватъ. О, свети Боже! Твоитѣ прѣдставители се прѣвърнаха отъ пастири на вълци . . . Свещеници, свѣстете се, защото отговоръ ще има да давате не току за себе си ами и за онѣзи които ви сж прѣдани на рѣцѣтѣ. Свещеницитѣ, които сж отредени да водятъ народитѣ въ пътя на истината и чистотата, нѣмѣятъ, амвона е глухъ, църквата пустѣе и богъ на слабостта, индиферентността, мързела, угодничеството, лицемѣрието и фарисейщината царува тамъ. Свещеницитѣ сж виновати.

Свещеници, журналисти, лѣкари, министри, законодатели, управители, изпълнете дълга си, защото иде день и близо е вече, когато отъ всички васъ — отъ едни повече, отъ други по малко, ще се подири точна смѣтка. Подъзайте, пригответе се!

Жената въ обществото.

Женското движение въ България има своя история. Българката, прѣди освобождението, се е съединявала за просвѣтителни и филантропични цѣли. До освобождителната българка виждала, че ѝ липсва просвѣта и се събирала съ цѣль да се просвѣщава и да просвѣщава. Това е идейно. Жената по природа е съ нѣжно сърдце и за това страданията на близкитѣ, тя най-силно чувства. Българката прѣди освобождението се прѣдава на високо идейна работа — филантропията. Това е божествено.

Но ето, че се освободихме. За по-даровититѣ българгаре мъже се откриха разни постове: генерали, министри, висши чиновници, адвокати и т. н. Жената се спрѣ на кръстоуждѣ. Новиятъ животъ като че ли нищо не прѣдвиди за нея. За учителството не може да става и дума, защото женитѣ и прѣди освобождението имаха право да бъдатъ учителки.

Новото врѣме донесе и нови хора, съ нови възгледи, съ нови стремежи, съ нови идеали. Старата българка се изгуби — яви се на сцената новата българка. Въ случая ние нѣмаме прѣдъ видъ оная българка, която и прѣди и днесъ продължава да е майка, казайка и помощница на мъжъ. Ние говоримъ за оная българка, която освѣнъ тия качества има и други чисто хуманитарни . . . Но тукъ именно новата българка се отличава съществено отъ старата. Женското движение слѣдъ освобождението има съвсѣмъ другъ отпечатѣкъ. Докато старата българка излизаше съ идеи родени изъ нашата атмосфера, новата българка се явява на сцената като носителка на идеи родени и откърмени въ далечни страни . . .

Феминизмътъ — модата въ западнитѣ народи прѣмина и у насъ, но това „женско движение“, си поставя цѣли, които сж въ разрѣзъ съ прѣдзначението на женитѣ. Азъ не говоря за онзи глупавъ феменизмъ, който иска да се усвоятъ маниеритѣ и дрехитѣ на мъжа. Случи ми се да видя нѣколко „феминистки“ въ едно пивно завѣдение, които бѣха турили кракъ възъ кракъ, пухеха, пиеха и си забъркваха езицитѣ. Право казвамъ, че тукъ нѣмаше женственостъ, нѣмаше помѣкъ отъ материнство . . . бѣше се изгубила святинята, която въздига жената майка, сестра, . . . Тежко на онова общество дѣто жената стане мъжъ въ най-лошия му образъ. И тѣй, азъ не говоря за она площаденъ феменизмъ, а за она дѣто женитѣ искатъ равнополитически права съ мъжетѣ. На това искане ние ще се спрѣмъ, още повече, че това искане влиза въ програмата и на българския женски съюзъ.

Европейката и българката искатъ политически (?) права! Азъ разбирамъ да искатъ женитѣ да бъдатъ възпитатели, просвѣтителни, на обществото, но не разбирамъ да искатъ политически права. Какво привлича нашата жена въ политиката?

Жената е прѣди всичко, нѣжно същество, чисто, правствено и би трѣбвало да търси другадѣ мѣсто за своята дѣйностъ, а не въ политическото поле. По своята чистота жената е по близо до божеството, до правдата, а пътя на политиката отдалечава човѣка отъ всичко това. Въ политиката нѣма и не може да има никакъвъ моралъ.

Е, щомъ е тъй, бива ли майката, жената да става политикъ? Но вгледайте се въ нашия животъ!

До освобождението между селяни и граждани съществуваха близки, роднински връзки. Партизанствуването раздѣли не само съсѣдитѣ — селяни и граждани, но бащата съ сина и обратно. Не е ли отъратно да слушаме какъ женитѣ се дѣлятъ на „черни“ и „бѣли“, на „стамболисти“ „народняци“ и пр. и да виждашъ какъ се рони тѣхната светиня, тѣхното благородство!

Нима и вие жени искате да отидете въ срѣдата на тоя демонски водовъртежъ, дѣто е починала всѣка божественостъ? Нима вие искате да отидете въ отъратителния пътъ на политическия страсти, на политическото властолюбие, на политическото озвѣрение? О, да не бъде. Вие, жени имате друга роля въ свѣта, която е по-възвишена, по-благородна по-свѣта отъ ролята на политиката и улчния калець партизанлъкъ.

Това е вашето материнство, това е вашето сътринство, това е вашето съпружество.

Въ силата на природнитѣ закони жената трѣбва да бъде майка. Всички ний получаваме своето битие отъ майкитѣ. Има ли по велико нѣщо отъ туй да носишъ въ себе си новъ членъ на човѣшкото царство, да носишъ гений, който ще освѣтява пътя на човѣшкото, да носишъ мъченикъ, който за правдата ще бъде прикаченъ на кръста?

Майката е творецъ на човѣшкото. Бащата е гостъ въ къщи. Той цѣлъ денъ се труди за своето сѣмейство и вечеръ се връща въ своята домашна църква, дѣто майката е извършвала жреческата роля прѣзъ деня. Съ истинското материнство не може да се сравни ни министерския постъ, ни генералския, ни никой . . . Прѣдставете си, че жената почне да посѣщава политическия клубове, за да води бесѣди за прѣвъзходството на тая или оная партия! Тогавъ ще кажемъ, прощавай сѣмейство, прощавай майко, прощавай сестро.

Не, уважаеми жени, вие не сте си изпълнили своята най-главна длъжностъ, а именно материнската. Вамъ се даватъ неограничени права да бъдете всичко въ своя малкъ сѣмеевъ свѣтъ. Изпълнихте ли вие своята роль като майка и жена?

Днесъ въ България има 7,000 „мънички“ прѣстѣпници — момчета и момичета — това сж рожби на жената. Може би бацитѣ на тия дѣца сж пияници, крад-

ци, убийци, но какво направихте вие да очовѣчите тия звѣрове? Защо допуснахте вашитѣ звѣрове да отидатъ въ тъмницата? Нали тѣзи малолѣтни прѣстѣпници говорятъ, че вие не знаете своята най-висша мисия, която вие е прѣдзначило Провидението — да бъдете възпитатели на човѣшкото чрѣзъ своитѣ рожби? Като виждате че вашитѣ мъже не върватъ изъ правъ пътъ, то прѣстѣпно бѣше да се сношавате тѣлесно съ тѣхъ и да раждате прѣстѣпници.

Водителитѣ на женското движение ще принесатъ по гомѣма полза на българската жена и майка, като ѝ кажатъ въ що се състои съпружеството и материнството. Имаме ли вие добри майки — всичко е постигнато.

Друго. Защо уважаемитѣ водителки на женския съюзъ не се замислиха надъ друго едно социално зло — проституцията? Ето едно петно за свърѣмената жена — феминиската. Вие искате политически права бихъ казалъ на феминискитѣ, но вашитѣ сестри продаватъ своето тѣло, търгуватъ съ него . . .

Не е ли по-добрѣ да издигнете своята паднала сестра, да ѝ дадете възможностъ да бъде жена, майка, сестра. Пробудете въ нея човѣка, за да прѣзрѣ леката печалба съ тѣлото, а не искайте политически права.

Съ тѣлото си търгуватъ не само отбѣлзванитѣ въ списъка на общината (!) но и други . . . тръгнете по къщи, по хотели, срѣщнете тия млади жени, тия млади момичета, говорете имъ, погрижете се да имъ намѣрите работа, дайте имъ поука, наставление. Възвешете човѣщината у жевата — и съ това ще принесете най-голяма полза на сѣмейството, на народа.

У насъ се има нужда отъ апостоли на истинския моралъ. Постарайте се жени майки да намалите питийнитѣ завѣдения, дѣто вашитѣ мъже, брати, бащи, тровятъ съ спиртъ своя организмъ. Въ Скандинавия, Англия, и Швейцария женитѣ основали кафенета, читални, народни концерти съ цѣлъ да намалатъ пиянството. Французенкитѣ отъ Хавръ и Парижъ върватъ по стѣция пътъ. На западъ има цѣли общества които се грижатъ за настаняване работничкитѣ на по хигиенични квартири. Това не могатъ ли да извършатъ нашитѣ феминистки?

На жената прѣдстои да работи за настаняването на бѣдното царство дѣто за политиката не ще има мѣсто.

П.

БЕЛЕТРИСТИКА

Образътъ на Христа.

Прѣди много години въ града Парижъ живѣше единъ артистъ, който бѣ спечелилъ репутацията на всички като искусенъ художникъ на портрети. Дѣйствително, толкова успѣшенъ бѣше въ работата си, щото още като юноша бѣ спечалилъ, не само слава, но и голѣмо богатство. Той рисуваше портрети на най-прочутитѣ хора и на най-красивитѣ жени въ него врѣме и всички, които ги гледаха се съгласяваха, че той бѣше съвсѣмъ близо до съвършенството въ неговото избрано изкуство.

Но самъ той не бѣше доволенъ. Като слушаше съ внимание и голѣмо удоволствие на хвалитѣ и ласкитѣ които се обсихваха върху му, той чувствуваше, че работата му не бѣ вѣчна. Нѣкой денъ, тѣзи мъже и жени съ своитѣ къси познания ще бждатъ съвсѣмъ забравени и портретитѣ ще бждатъ прѣнебрѣгнати и изгубени. За да може да достигне до истинска слава, той видѣ, че трѣбва да нарисува една картина, която ще има значение за цѣлия свѣтъ и за всички вѣкове, кои-

то ще дойдат. Тъй той рѣши да избере единъ прѣдметъ. Той трѣбва да е портретъ, разбира се, защото всички неговий гений бѣше въ рисуване на портрети.

Тогава почна да изучава великитѣ характери въ историята. Една подиръ друга той правѣше идеални скици на храбри мъже и благородни жени, чийто животъ, свѣтътъ бѣ отбѣлѣзаль да помни, но една подира друга той ги захвърлѣше на страна, като недоволенъ.

Най послѣ, въ курсътъ на неговитѣ изслѣдвания дойде историята за Христа. Той я прочете и остана очуденъ, че никога до сега, не бѣ забѣлѣзаль сжщността на нейната хубостъ.

„Това бѣше съвършения чловѣкъ“, каза той, „Той има най дълбоката мъдростъ, отъ кой и да е мъдрецъ; сърдце истинно и чисто, както на малко дѣте, дързостъ и силата на единъ войникъ и сладостта и благородството на една жена. Това е всемирния идеалъ. Азъ ще изрисувамъ образътъ ва Христа. Така той изрисува една картина съ образътъ на Христа и хората дойдоха да я видятъ. Тѣ го възхваляваха чръзмѣрно, както правяха и до сега съ всичкитѣ му произвѣдения.

„Това е, наистина“, казаха тѣ, „образътъ на Христа“. Но той бѣше наскърбенъ, въпрѣки, че ги чуваше да говорятъ тѣй, защото знаеше, че това не приличаше на образа на Христа. То бѣше лицето на единъ мѣдъръ храбаръ, благороденъ чловѣкъ, но не бѣше образътъ на Христа.

„Трѣбва да има изразъ въ това лице“, си каза той, „който още не съмъ намѣрилъ“. Азъ ще гледамъ и наблюдавамъ хората, които познавамъ, и може би, ще намѣря въ лицето на нѣкой мъже или жена, негови послѣдователи, които се трудятъ да живѣятъ, както той живѣе, неговитѣ образъ. Така той изучаваше лицата на своитѣ приятели и познати, но измежду всички не сполучи да намѣри, това, което търсѣше. Имаше благи лица и весели усмивки, благородни и симпатични лица, но не и лицето, което имаше Христовия изгледъ. Имаше лица, които бѣха студени и горделиви, други себелюбиви и нечестиви, но никой не приличаше на Христа. Артистътъ бѣше разочарованъ. Не ето, че една нова мисль му дойде.

„Христосъ“, каза той, „бѣше бѣденъ“. Азъ ще отида при хората, които живѣятъ въ бѣдностъ и оскѣдностъ и може би, по-между тѣхъ ще намѣря нѣкой, който да има изгледътъ на Христа“.

Тогава, той напустна хубавия си домъ, съ всичкото му богатство и разкошъ, взе съ себе си само недовършената картина и отиде да живѣе въ една бѣдна стая на една тѣсна улица, кждѣто мъже жени и дѣца се тапчеха въ тѣсни квартири и животътъ значеше само работа, грѣхъ и страдание.

Тукъ той живѣ, като се стараше година слѣдъ година да намѣри образа на Христа. Годиניתѣ бързо минаваха. Той срѣщна лица покварени отъ грѣха, лица прѣтоварени съ скърби; лица тихи, които съ търпѣние понасяха всички незгоди въ живота; но пакъ не намѣри лицето, което да има образътъ на Христа.

Тѣй като слѣдваше да живѣе помежду тия бѣдни хора, той съвсѣмъ забрави себе си, мисльта му бѣ все за Христа и него търсѣше, неговото сърдце бѣ изпълнено съ голъмо съчувствие и той служуваше и помагаше на всѣкого и всѣкога. Той не гледаше, че тѣ сж низко

паднали хора; но весело имъ даваше всичко, каквото имаше. И така день слѣдъ день, година слѣдъ година безъ нѣкакъвъ съзнателенъ мотивъ той вършеше, работата на Христа. Най послѣ, дойде врѣмето, когато той почувствува, че е близо краятъ на живота му. Младостта му бѣ отишла, щастieto му сжщо, името му бѣ забравено. Бѣше зима, деньтъ прѣди коледа и той нѣмаше нито една пара за да си купи храна или дърва. Той бѣше боленъ, слабъ и изнуренъ и знаеше, че скоро ще умрѣ.

„Ахъ!“ мисльше той, „само да мога да си свърша картината, прѣди да умра“.

И така цѣлия день той работи надъ недовършената картина, но пощта дойде скоро и тя бѣше пакъ сжщата, както и до сега“.

„Бѣдни вечеръ е“, каза той. „Тѣзи сж Христови поклонници; тѣ отпразднуватъ Неговото рождение; сигурно тая нощъ ще намѣри въ нѣкое лице погледътъ, който имаше образътъ Христовъ“.

Той излѣзе на улицата и наблюдаваше минувачитѣ. Градътъ бѣше весель и украсенъ съ коледни подарѣци и духътъ на пируването се чувстваше навсѣкждѣ. Но като гледаше на лицата весели, уморени, себелюбиви, безсмислени, печални—той не намѣри нито единъ, който да го задоволи. Почувствува се много слабъ, отпадналъ, студено му бѣше. Вѣтрътъ бѣше остъръ и пронизваше да коститѣ му. Гладенъ бѣше той. Спре се до прозорцитѣ на една пекарница и си турна ржцѣтъ въ джебоветѣ на тъпкото си палто. Прѣститѣ му напипаха нѣщо кораво. Хж — каза той, много малка монета, дѣйствително, но тя значи храна, а храната значи животъ за менъ. До него се спрѣ едно бѣдно дѣте, гладно, удърпащо, съ очи отпавени къмъ прозорцитѣ на пекарницата. Лицето му бѣше блѣдо, сухо и отчаяние се четѣше въ дълбокитѣ му черни очи. Вмѣсто да влѣзе и да си купи хлѣбъ, артиста даде послѣдната си монета на дѣтето. Тѣкмо въ този моментъ, той видѣ лицето, което за толкозъ години търсѣше. Уморено бѣше то, изнурено и дълбоко наскърбено, но пакъ светлина отъ радостъ и съвършено себеотрицание се четѣше въ него.

„О, помисли той. „Бѣдни вечеръ е и Христосъ е дошелъ пакъ. Той е дошелъ за мене“. Тогава една сѣнка отъ минувачитѣ се спре задъ него и той можа да види, че лицето което гледаше въ прозорцитѣ и което имаше образътъ на Христа бѣ отражение отъ сами него.

Варна, 19/XII 1911 г.

Прѣвела: А. Л. Мишкова.

Има единъ Богъ!

„Ще те убия“, каза Иванъ тѣй хладнокрѣвно като че искаше клечка гибритъ. „Ще те убия“ по началъ, какъвто не бихъ извършилъ ако бѣхъ християнинъ. Но, азъ несъмъ християнинъ. Азъ съмъ единъ отъ милионното множество, които вѣрватъ че ний прѣживяваме нашия пѣкълъ тукъ на земята, и ако има нѣщо за насъ подиръ смъртъта то ще бѣде само едно разграничение на това което наричаме животъ, не важи колко прѣстѣпно сме го живѣли споредъ апостолското вѣруе. Азъ не вѣрвамъ че има Богъ, че има небесна правда,

че нѣкаква висша рѣка може да записва всичко каквото вършимъ. Слѣдователно, азъ не се боя отъ наказание за това, което ей сега ще извърша. Азъ дѣйствамъ споредъ разбирането на моята собствена свѣсть. Азъ ще бъда по веселъ когато те убия, и моята радостъ ще се увеличи когато азъ мисля за начина по който те убихъ“.

Иванъ говореше съ едно чудно спокойствие, като че бѣше въ канцеларията си и даваше инструкции на своя слуга.

Но той бѣ седналъ върху единъ камъкъ, на откритото поле. А този на когото говорѣше стоеше гърбомъ до едно дърво, за което Иванъ го бѣ здраво овързалъ. Вързанитъ изглеждаше да е най малко шест години по младъ отъ него, и въ неговото лице се четеше същата хладива каквата имаше и Иванъ.

На югъ отъ тѣхъ се червѣеха върховетъ на планина. А на севѣръ, истокъ и западъ се разгилаше равно, пусто поле. Всичко каквото межеше да се види бѣха три вѣща: Иванъ седналъ на камъкъ, човѣкътъ завързанъ за дървото и сивитѣ облаци надъ тѣхъ.

„Азъ не съмъ лудъ, Павелъ,“ продължи Иванъ, като обърса съ червена карпичка лицето си. Азъ върша това дѣло хладнокрѣвно, съзнателно, а пъкъ ти ако имашъ съ вѣщо да се защитишъ, азъ ще те изслушамъ. Но, азъ отказвамъ да се подвига отъ твоето усилие да се укривешъ задъ Бога. Ти трѣбва да помнишъ че азъ съмъ човѣкъ съ разумъ, и че въ този двадесетий вѣкъ има много хора съ умъ които се смѣятъ на Бога, както той е прѣдставенъ намъ. Азъ съмъ единъ отъ тѣхъ. Не може да има Богъ. Прогреса и науката това ни доказватъ всѣки день. Чудесата вършени прѣди 19 столѣтия днесъ сѣ само едни фокуси за науката. Ние сме създадени на еволюцията и азъ не се боя отъ Бога. Има ли да кажешъ нѣщо ти?

Павелъ се по изтегна тежко и съ дрезгавъ гласъ заговори:

„Има единъ Богъ, Иване,“ каза той. „Азъ не съмъ духовно лице. Азъ бѣхъ голѣмъ прѣстѣпникъ, и много пъти бѣхъ наказванъ. И защото азъ съмъ вършилъ толкозъ зло, зотова моля те, недѣй върши същото. Азъ съмъ прѣтърпѣлъ по жестоки мъки, отколкото ти ще ми причинишъ сега чрѣзъ застрелване. Агонията, която ме е душила за толкозъ дълго врѣме, сега ще се завърши при застрелването ми. Но помни това, Иване — азъ съмъ, а не науката и прогреса, — азъ съмъ, който убихъ твоята вѣра въ Бога. Моитѣ криви дѣла, които съмъ вършилъ сѣ убили вѣрата въ Бога на онѣзи хиляди хора за които ти говоришъ. Азъ ти причинихъ голѣми мъки, обаче, азъ се покаяхъ прѣди много години. И азъ зная, че слѣдъ като ме убиешъ, ти ще се кашешъ както азъ правихъ, и това ще ти причини голѣми терзания, каквито прѣди не си ималъ. А това е доказателство че има единъ Богъ“.

Иванъ се смѣеше съ гласъ.

„И това е добра защита,“ каза той.

„Това не е защита,“ отговори Павелъ. Не искамъ да защитавамъ себе си. И не искамъ да ти проповѣдвамъ съ надѣжда да спася душата си. Говоря, за да спася тебе. Кривото което е у менъ не ще стане по голѣмо чрѣзъ застрѣлване, разбирашъ ме нали? Ако ме убиешъ то е поради мой личенъ грѣхъ. Азъ ще те направя убиецъ тѣй както —“.

Иванъ скочи на краката си и завика ревниво.

„Спри!“ той заповѣда. Азъ съмъ който ще опрѣдѣля какво си направилъ — освѣтъ единъ убиецъ! Азъ съмъ доволно слушалъ за Бога. И сега ще ти дамъ още малко врѣме. Ако виждашъ нѣщо, което ти дава надежда — кажи ми. Азъ ще потърпя“.

И двамата стояха неподвижни, гледайки се единъ другъ.

„Първо, бѣше училището,“ каза Иванъ. „Азъ ти създадохъ възможността да ходишъ на училище. Азъ помагахъ въ издрѣжката, защото те обичахъ; Азъ те направихъ, каквото ти стана отпосле, ученъ човѣкъ.“

„Да,“ прѣсече го Павелъ, „ти извърши всичко това. Ти ми бѣше братъ тогава — а слѣдъ това...?“

„Слѣдъ това,“ избърза Иванъ.

„Да слѣдъ това, азъ те взехъ въ търговията, която баща ми остави. Ти спечели моето довѣрие. Ти бѣше свободенъ у дома както братъ. Двѣтъ ми малки дѣтица възлюбеха те толкозъ много, както любяте мене. Азъ те вѣрвахъ. И на врѣщане ти ме ограби. Азъ знаяхъ, че съмъ погубенъ при заврѣщането ми у дома въ онзи день, но даже и тогава трудехъ се да намѣря извинение за тебе, тѣй както бихъ търсилъ извинение за братъ си. Никаква мисль за арестъ, или наказание мина прѣзъ умътъ ми. Искушението те е завлекло въ една капитална грѣшка.

Тѣй те защитихъ тогава. И когато стигнахъ у дома, азъ намѣрихъ че ти наистина си разорилъ домътъ ми. Ти се изгуби. Азъ не се обърнахъ къмъ властта за наказание, но работихъ, работихъ волкото за десетъ челоуѣка, докато наново спечелихъ първото притежание. Азъ наблюдавахъ, слѣдихъ, дебнехъ те за редъ години, до като най послѣ намирамъ те ей тукъ. Ти не ме позна, защото азъ не нося слѣди отъ онова, което ми извърши прѣди десетъ години. Азъ не искахъ да те застрѣля. Азъ не искамъ ти да умрѣшъ моментално, безъ никакви мъки. Моето желание е ти да умрѣшъ бавно, както една свѣщъ догаря, така че, да се помъчишъ поне малко, както азъ съмъ се измѣчвалъ за пѣти десетъ години. Това е всичко. Можешъ ли да видишъ нѣкаква надежда?“

Павелъ го гедаше неподвижно. „Никаква надежда“, отговори той. „Но и азъ страдахъ, тоже. И то тавозъ измѣчване, каквото никога не е идвало върху човѣкъ“.

„Да“.

Грабна Иванъ чантата, която висеше на рамото му, отвори я и извади телено вѣже.

„Това е което ще те умори“, избърбори Иванъ. И ови теленото вѣже около вратѣтъ му, като го привърза здраво за дървото за да не може да шавя.

„Нека слѣпцето да те изпече и ти да умрѣшъ бавно, но мълчателно. С' богами!“

„Иване, нещешъ ли поне да се рѣкуваме — кажи, че ти ми прощавашъ —“

„Не! Но азъ ще напиша надгробенъ надписъ“.

Той измѣнка моливъ отъ джебѣтъ си и съ голѣми букви написа надъ главата му: „Това е края на единъ човѣкъ. Вижете го! Вижете, дали може да намърите дума между неговитѣ кости. Това е неговия край — защото нѣма Богъ“.

„Има единъ Богъ“, каза Павелъ. „Мамишъ се, Павле. Нѣма Богъ,“ съ смѣхъ отговори Иванъ, и трѣзъ

на да си отива. Като извърве едно расстояние отъ двѣ мили, той достигна до единъ хрусталькъ където пасеха два коня. Той застрѣля едина отъ тѣхъ. А на другия се качи и избѣрза по пътя. Нѣколко пкти се обърна назадъ. И той можеше да види завързания човѣкъ за дървото.

* * *

Минаха дни, седмици. Никой не мина покрай това дърво. То бѣше далечъ отъ главната и единствена пътека. Слънцето, дъждътъ и вѣтровоѣт извършиха своята работа. Само скелета на Павелъ остана да виси на позорното дърво. Писанигѣ съ моливъ думи се бѣха почти изгубили. Само последната дума стоеше не заличена. „Богъ“.

* * *

Бѣше единъ топълъ, лѣтенъ день. Старъ човѣкъ възсѣдналъ на конь странно пропускаше по полето. Той бѣ излѣзналъ отъ пътя и отиваше по посока къмъ мѣстото, дѣто стърчи Павловия скелетъ. Още не достигналъ до него, скочи отъ коньтъ, и като лудъ се впусна къмъ скелета. Единъ отчаянъ викъ раздра гърдитъ му, като падна на лицето си прѣдъ сухитѣ кости на свой приятель.

„Павелъ“, той викаше съ прострени рацѣ къмъ него; „Павелъ, азъ се върнахъ при тебе — върнахъ се да ти кажа че ти бѣше правъ. Азъ бѣхъ заблуденъ, Павелъ. Има единъ Богъ, и Той ме прѣслѣдва, терзае ме — ахъ, ужасна мъка се е свила въ гърдитѣ ми — както ти каза Павелъ, той ме прѣслѣдва. Азъ съмъ измѣчванъ всѣки день, всѣки часъ. Дѣцата ми умрѣха. Жена ми умрѣ. Имотъгѣ си изгубихъ. Станахъ просѣкъ, скитникъ. Павелъ — Павелъ — има единъ Богъ!“

* * *

При скелета на Павелъ, намѣриха коститѣ и на Иванъ, върху които като че бѣха написани съ тѣзи думи: „Има единъ Богъ“; има единъ Богъ“.

Варна.

П. Аденонъ.

Ламене.

„Вѣрно! Да подкупимъ свещеницитѣ.“

Туй бѣше въ една мрачна нощъ; небето безъ звѣзди висѣше надъ земята като черенъ мраморъ надъ гробъ.

Нищо не нарушаваше тържествената тишина на оная нощъ; само отъ врѣме на врѣме едно необикновено шуртене като слабъ вѣтрецъ се чуваше горѣ надъ дърветата и градовѣтѣ.

И тогава мракътъ се съгъставаше и всѣкой чувствуваше, какъ трепери сърдцето му и какъ студень ужасъ прѣминува по жилитѣ му.

Въ залата, послана и застенена съ черно, осветена съ червеникава свѣтлина, седеиъ души, облечени въ трауръ и съ корона на глава, седѣха на седемъ желѣзни сѣдалища.

По срѣдата на залата се издигаше тронъ, направенъ отъ кости, и въ подножието му, захвърляиъ и затѣпканъ лежеше кръстътъ. Прѣдъ трона стоеше маса отъ слонова костъ, на масата — сѣдъ, пълненъ съ червена и пеняща се кръвь и човѣшки черепъ.

Седемтѣ вѣнценоски изглеждаха замислени и печални. Само отъ врѣме на врѣме очитѣ имъ свѣтвиха зловѣщо.

Но ето единъ отъ тѣхъ се изправи и съ нетърди стѣпки се приближи до трона и стѣпи върху кръста.

Въ тоя моментъ той къль потрепера. Изглеждаше като да падне. Другитѣ го гледаха неподвижно. Тѣ не направиха никакво движение, но вѣдкава сѣнка се отрази по лицето имъ и една нечовѣшка усмивка изкриви устнитѣ имъ.

А онзи, който изглеждаше че ще падне, протегна ръката си, хвана сѣдината съ кръвта, налѣ изъ нея въ черепа и пи.

Питието, види се, му възвърна силитѣ. Той повдигна глава, и единъ викъ, приличенъ на глухо хъркане, се изтрѣгна изъ гърдитѣ: „Да бѣде проклетъ Христосъ, който донесе свобода на земята“.

Въ тоя моментъ и другитѣ шестъ вѣнценоски станаха и едноврѣмено нададоха сѣщия викъ: „Да бѣде проклетъ Христосъ, който донесе свобода на земята“.

Слѣдъ туй всички приседнаха на своитѣ сѣдалища. Първиятъ подзе:

„Братя мои, що да направимъ, за да задушимъ свободата? Защото нашата власть, нашего владичество се свършва щомъ тя се възцари. Нашата работа е обща: нека всѣки прѣдложи срѣдство, което споредъ него е най-добро.“

Ето азъ какъвъ свѣтъ мога да дамъ. Прѣди Христосъ да дойде, имаше ли кой нѣтъ да ни припѣчва? *Неговата религия* е, която ни погуби; да унищожимъ прочее, религията на Христа“.

И всички отговориха: „туй е вѣрно да унищожимъ религията на Христа“.

И вториятъ се приближи до трона, взѣ човѣшкия черепъ, налѣ въ него кръвь, изпи я и каза:

„Не само религията трѣбва да се унищожити, но и науката, мисълта; защото науката иска да познае онова, което не е износно за насъ когато човѣкъ го знае, а мисълта винаги е готова да се бунтува противъ силата“.

И всички отговориха: „Туй е вѣрно; да унищожимъ науката и мисълта“.

И като направи сѣщното, каквото направиха първитѣ двама, третиятъ каза:

„Когато обърнемъ хората на добитѣци, като имъ вземемъ религията, науката и мисълта, ние ще направимъ много, но и още ще трѣбва да направимъ нѣщо“.

„Животното има опасни инстинкти и симпатии; нужно е, щото нито единъ народъ, да не слуша гласа на другия; защото щомъ единиятъ вземе да се олаква и възлнува, то и вториятъ ще го послѣдва. У насъ никакъвъ слухъ не трѣбва да прониква отъ вѣнъ“.

Четвъртиятъ каза: „Ние имаме свои собствени интереси, народътъ има свои, противоположни на нашитѣ.“

Ако тѣ се сплотятъ и се повдигнатъ въ защита на своитѣ интереси противъ насъ, ние какво ще имъ поставимъ насрѣща?

„Трѣбва да се дѣли, за да се властува. Да създадемъ въ всѣка провинция, въ всѣки градъ, въ всѣко село интереси, противоположни на интереситѣ на другитѣ села, на другитѣ градове, на другитѣ противници“.

На такъвъ начинъ при взаимната си връжда и ненавистъ, тѣ нѣма да помислятъ да възставатъ противъ насъ“.

И всичкитѣ отговориха: „Вѣрно. Да раздѣляме за да властуваме. Съгласието имъ ще ни погуби“. Тогава петиятъ, като напълни на два пѣти човѣшкия черепъ съ кръвъ и като два пѣти го изсуши, каза:

„Азъ одобрявамъ всичкитѣ тѣзи срѣдства. Тѣ сѣ добри, но не сѣ достатъчни. Ще ги обърнемъ на животни. Добрѣ, но възбудете ужасъ въ тия животни, наплашете ги съ жестокитѣ мъки, защото мнѣкъ рано или късно тѣ ще ни разкъсатъ. Палачтъ трѣбва да бѣде първия министеръ на добрия князь“.

И шестия каза: „Азъ разбрахъ ползата отъ бързитѣ, ужаснитѣ и неизмѣни смъртни присъди. Обаче има силни души, има отчаени души, които отъ смъртѣта не се боятъ.“

„Искате ли лесно да управлявате възбудете страститѣ имъ. развратете ги. Добродѣтелѣта е вѣдна за насъ. Тя подържа силата. Нека по-скоро я изтощимъ чрѣзъ разврата“.

И всички отговориха: Вѣрно! Да изтощимъ силата, енергията и мъжеството чрѣзъ разврата“.

Най сѣгне, седмиятъ като пи отъ човѣшкия черепъ, стѣпи на кръста и заговори:

„Нѣма вече Христа. Войната не е за животъ, а за смъртъ; Война вѣчна между насъ и него“.

„Но какъ да се отвлѣкътъ народитѣ отъ него? Сами напрасно ще се опитваме. Що да се направи? Слушайте! *Трѣбва свещеницитѣ на Христа да се подкупятъ съ богатства, почести, могъщество“.*

„И тѣ ще заповѣдатъ на народа отъ името на Христа, ще му заповѣдатъ да ни се подчинява въ всичко, каквото извършимъ или каквото заповѣдаме“.

„И народътъ ще имъ повѣрва, ще имъ повѣри събѣстѣта си, и нашата власть ще бѣде по здрава, отколкото всѣки други път“.

И всички отговориха: „Вѣрно! Да подкупимъ свещеницитѣ на Христа“.

„И въ тоя моментъ лампата, що осветяваше залата, изгасна и седемтъ души — вѣнцоносци си разотидоха въ мрака“.

Ще дойдатъ тѣ . . . . .

— Ще дойдатъ тѣ, другарко моя блѣдна
— Ще дойдатъ жедно очакванитѣ дни,
Некъ злобата изглѣжда все по бѣдна
Некъ нѣматъ свѣршекъ нужди и злини.

Не стрѣскай се; по страшенъ става
Звѣрѣтъ, когато се усѣти вараненъ,
Прѣди зора мракътъ се позгѣстява
Прѣдъ пролѣтния студъ е по студевъ;

— „Повѣрвай ме, ще има скоро буря
И тя до днѣв душитѣ ще смуги . . . .
Ще блѣска, ще ломи, ще прѣкатуря всичко
Що на срѣща ѝ се вѣсти.

— И послѣ знаешъ ли какво ще стане?
Издѣхна ще вѣковната вражда,
Човѣшкото въ човѣка ще възстане
Противъ борбитѣ, нуждитѣ, глада.

И надъ развалинитѣ на разврата
До днесъ не чуванъ химнъ, ще заечи:
Ний равни сме!
На всѣкого въ устата ще звучи.

Орѣжието всѣки ще остави
Врагъ врагу рѣка ще подаде
И всѣки Бога вѣченъ като слави,
На трудъ полѣзень ще се отдаде.

П.

* * *

Сълзи, въздишки, мъки . . . това е то живота!
И щастѣ въ кръвъ облѣно — едникий ни кумиръ;
Съсъ скърбъ и радостъ въ скърби обиченъ е хомота,
Що въ тукашния пътъ земенъ ний влачиме безъ спиртъ.

Но какъ?.. Да виждашъ ясно закона въ всемира
Нима ще значи туй да кажешъ, че си слабъ?
Нима да виждашъ явно, че духътъ не намира
Покой тукъ на земята — признавашъ го за рабъ?

О, не! Живота суровъ некъ околъ ми вилиѣ,
Отвѣдъ нека се сиятъ стрѣлитѣ като рой;
Надъ менъ тѣлната глупа високо некъ се смѣ,
И самъ срѣдъ ней останалъ ще бѣда пакъ герой!

Сърцето ми некъ рукне подъ ударитѣ люти,
Съ ушитѣ си некъ чуя замираций му гласъ,
Въ прахъ прѣдъ самий мене некъ туй тѣло се срути;
Недвижимъ ще остана, Азъ, Истинския Азъ!

Отъ сълзи и въздишки живота е изплетенъ,
И щастъето що гонимъ облѣто е въ сълзи,
Кумира на тѣлпата е празенъ, мимолѣтенъ:
Духътъ окръженъ литва — тѣлпата — да пѣлзи!!

Ради Лиловъ.

Редакторски дескъ и поща.

На нашитѣ приятели. — По случай свѣтлитѣ празници редакцията е отрупана съ поздравителни и насърчителни писма отъ близки далечни мѣста и отъ хора съ различни служби въ обществото. Скърбимъ, че не можемъ да отговоримъ на всѣкиго по отдѣлно. Ние благодаримъ за вашето довѣрие и съчувствие съ което посрѣбнахте „Искрица“.

„Азъ ще се потруда за разпространението на „Искрица“,“ пише г-нъ Д. Паджаровъ отъ Торонто, Канада, „защото доброто нѣщо още отъ първий брой се познава. Това е „Искрица“,“ дошла тъкмо на време за да огрѣе въ мракъ падналото общество. Азъ бихъ се радвалъ, ако тя излизаше два пати въ мѣсеца, макаръ съ по сѣтъ абонаментъ“.

Все въ този духъ получаваме много писма. Всички хвалятъ инициативата за списането на „Искрица“ съ „пламененъ и добъръ съврѣмененъ езикъ“ и готови сж да работятъ за нейното разпространение.

Редакцията като цѣни всички тѣзи насърчителни писма, и като се радва на благитѣ отзивы, които идатъ отъ всички краища на България и отъ далечни страни дѣто има българи, чувства за свой милъ дългъ да благодари на всички приятели и имъ пожелае дѣненъ животъ изпълненъ съ повечко добро, правда и свобода.

Г-ца Н. Дойчева — Пловдивъ. Получихме писмото ви. То е прѣпълено съ хубави и наврѣменни мисли. Намъ е приятно, че вие се застъпвате за „Искрица“. Но не се възмущавайте отъ упрѣкитѣ на нашитѣ врагове. Казано е, отъ хората не се бойте. Редакцията на сп. „Искрица“ стои на таквазъ здрава основа, че никакви хули не могатъ я засѣгна. Това което вамъ е направило особено впечатление, за насъ не е изненада. Ние ги очаквахме. Въ свѣта има много фарисеи. И то тамъ дѣто не ги очаквашъ. Не сж доволни отъ „Искрица“ нѣкои мислещи себе си за „умни“, но обезумени (споредъ Павелъ), „старейшини“, които въ всѣка искрица виждатъ нѣщо опасно за себе си, и които биха желали съ единъ замахъ да убиятъ всѣка жива душа, да оковатъ мислещия умъ, да монополизиратъ цѣлия Божи животъ, да обърнатъ цѣлия свѣтъ въ тъмница и глѣ да дережиратъ въ него смѣлитѣ за да се излъчнатъ думитѣ на пророка слѣпецъ да води слѣпцитѣ“.

Не се раздражнявайте заради лукавитѣ. „Искрица“ е удовлетворена, че онѣзи които могатъ да мислятъ въ нашето общество изказаха своитѣ подобрения. И тя ще продължава да грѣе безъ да обръща внимание на разни хули толкозъ повече когато тѣ идатъ отъ „внижници и фарисеи“.

Пин-ва, Ямболъ. — Ами защо не дадете пълния адресъ? Колкото за опѣнката на настоятелитѣ ни, оставете тая работа на насъ. Ний най-добрѣ знаемъ кой е дѣятеленъ и кой не. Чакаме за точния ви адресъ.

Х. Собня. — Не е вѣрно, че „Искрица“ ще сирѣ. Това се иска отъ нашитѣ противници, но то ще си остане само тѣхно желание. Всички добри хора ни подкрѣпиха. „Искрица“ се получава отъ свѣтски и духовни лица. Всички я четатъ, защото тя е за всички.

Р. — Самоковъ — Да, а, а, много голѣмъ грѣхъ сторихме! Осквернихме саятъ. — Свѣтътъ пропада. Като камилска птица трѣбваше да си заровимъ главата въ пѣска, за да не виждаме злото, да не дебнемъ неприятеля. На опасностъ се излагалъ животътъ ни, що отъ това? Ний искаме да виждаме. А пѣкъ вашата логика дръжете я за себе си.

О. — Ямболъ Писахме за празниците въ 2 брой. Но „Ц. В.“ не се обади. Та и какво има да каже. Съ какво ще докаже нуждата отъ тия вълчи и мечи празници, учредени отъ гърдитѣ? Тѣ сами виждатъ, че е глупаво, срамно и прѣстъпно да се обявяватъ повече отъ половината дни на годината за празнични. Та и затова немѣятъ. Само хроникирѣтъ протеститѣ отъ нѣкои мѣста. А кой праща тѣзи протести? Народа ли? Зеръ на работника сж потрѣбни тѣзи бабински празници? Това сж поповетѣ които виждатъ, че ако се намалатъ празниците тѣ се лишаватъ отъ една голѣма частъ отъ приходитѣ. Не ли ги виждате обърнали сж се на религиозни търговци. За пари се молятъ на Бога, за пари ходятъ на църква, за пари опѣватъ, вѣнчаватъ, кръщаватъ, за пари рѣсятъ вода, всичко за пари вършатъ. За такива Христосъ оплѣте камшикъ че ги изгони отъ храмътъ. „Ц. В.“, лъже, че българскиятъ народъ съ единъ гласъ е протестиралъ противъ намалението на празниците. Къдѣ се изнесе този протестъ? Кога бѣше това? Българския народъ не се състои отъ 500 души. Ний не чухме работната маса да протестира противъ намалението имъ — не, тя протестира противъ поски-тѣ шашѣри и казва: погледнато отъ всѣка точка зрѣние (освѣтъ не и отъ кесията на дѣдо попа) намалението на празниците е наложително. Ний не говоримъ отъ духовна точка зрѣние. Защото прѣстъпно е да се мѣши Христовата религия съ поски-тѣ празници. „Ц. Вѣст.“ пише въ брой 52 че „този законъ щѣлъ да на-кърри религиознитѣ интереси на народа.“ Ний искаме да корегираме тая фраза, не народнитѣ, а поски-тѣ финансови интереси ще се нагърнятъ. Ето, затова поповетѣ агитиратъ между „благочестивитѣ“ християни да протестираатъ. Ако има калуگری въ Народното Сѣброние нека ги чуятъ. Но тѣ и съ това доказватъ, че не на Бога, а на парата служатъ.

К. Сарджовъ — Солунъ. — Приехме статията ви. Тя е добра, но не отговаря на нашата програма. Пишете нѣщо изъ съврѣмения животъ. Цравимъ исклучение, като връщаме ржкописътъ ви.

Ст. Из. — Лжджене. — По погрѣшка ви сж изпратени два броя. На Колчговъ се праща отдѣлно. Дайте излишния на нѣкой другъ. Запишете нови.

П. Д. — Чирпанъ. — Статията дойде. Много е блѣдна. По този прѣдметъ по здраво трѣбва да се пиша. Не се боимъ. Ще печатимъ, ако се изпрати по-добро отъ това.

С. — Дупница. Софизми не обичаме. Да влаземе въ полемика, не искаме. На нашитѣ читатели вие ще намѣримъ по-добра храна отколкото може да бѣде една полемика. Вий сте се разсърдили, значи, виновни сте. Вие вищо не ви пишете. Въ писмото ви нѣма мисли, има само думи, сръдни: „защо Миролобовъ не излѣвалъ съ подписа си“. Това е негова работа. Вие изпуцате стѣщността изпрѣдвидъ, обикаляте я. Прощавайте, дѣто при всичкото си желание не можемъ да се съгласимъ съ васъ. Ако пѣмате два лева за абонаментъ ще ви я подаримъ.

За пари отъватъ. Съ бравда заклаха единъ варненски гражданинъ. Тѣзи които го познаваха отъ близо казватъ; „отърва се града отъ единъ прѣстѣпникъ. Отъ комаръ не ставалъ. Пианствувалъ, джебчелъкъ вършелъ, развратничелъ. Тѣй говорятъ хората. Ако това е вѣрно, нека попитаме двамата свещенослужители въ името на кого останкигъ на такъво изчадие, приехте въ „христовата чиста църква“ за да го оубѣте? Кога умирагъ благочестиви сиромаси, само единъ погъ го прѣдвожда до гроба, и въ църква не го отнася. Умрѣ единъ прѣстѣпникъ (това е общественото мнение), двама попа му четата, въ църква го приеха. Знаемъ. ще речете: „правимъ това да го спасимъ“. Зеръ тѣлото се нуждае отъ спасение, а не душата, която вие прѣнебрегнахте приживѣ да изкупите.

Лицемѣри, за пари, осквернихте храма. „Домътъ господень обърнахте на домъ вертепски“. За пари вие всичко ще извършите. Бога въ монета обърнахте, за пара го не счетохте, водители слѣпи! водители на мъртвитѣ, които водите само къмъ гробищата.

Болна фантазия. Не отдавна в: „Утро“ печати разказъ отъ Басанъ съ заглавие „Жаждата на Христа“. Вѣстникъ Дневникъ въ брой 3367 го прѣпечатва. Това не е важно. Интересенъ е за насъ самия разказъ — сюжета на Басановата фантазия.

Описва Христовото разпятие. Мѣбитѣ на кръста, неговата неутолима жажда и желанието на Мария Магдалена да я отоложи. Прѣдъ насъ е Евангелието, историята на еврейския историкъ Иосифъ и разказа на Басанъ. Евангелието не казва че Мария Магдалина е пила отъ Продовото вино, че е имала работа съ римски патрици, съ засмѣнъ юноша. Тамъ се не казва че ти е живѣла въ палатъ посланъ съ турски килими, къдѣто сж пѣли неприлични пѣсни! И най послѣ не е казано че Мария Магдалина съ сълзитѣ си напои Христа. Нѣма такова нѣщо и въ историята на историка Иосифъ.

Това което знаемъ отъ Евангелието е, че Христосъ изпѣди седемъ бѣса отъ Мария Магдалина . . . .

„И тугакси единъ отъ тѣхъ (не Мария Магдалина)

се завтече зѣ гжба та я напѣлни съ оцетъ . . . и даде на Исуса . . . .“

„Тамъ бѣха още и гледаха издалечъ жени много.., между които бѣше Мария Магдалина . . . .“

Илазя, че разказка на Басанъ е само една фантазия. А ний ще прибавимъ колко болна е тя! Горки Басанъ! Каква реклама за в. Дневникъ!

Поправка. Въ миналия брой въ стаията: „Поука изъ живота на велики хора“, сж направени печатни погрѣшки. Автора на статията не е отговоренъ за тѣхъ.

За знание. Всички Т. Пощенски Станции записватъ абонати за „Искрица“.

Обущарски магазинъ ХР. БОГДАНОВЪ улица „Царь-Борисъ — Варна.

Прѣдставява I вата Кооперативна Обущарска фабрика ПРОГРЕСЪ — Габрове. Въ магазина сж складирани отъ сжщата фабрика разни видове обуща изработени отъ солидни материали съ цѣна съвършено износна.

По поръчка се изработватъ въ магазина обуща по вкусъ и желание.

Отъ магазина.

Внимание

Произвежда химически сапуненъ прахъ, и химическа вода, двѣтѣ сж много полезни за измиване на главата отъ пархутъ, за пране на горни и долни дрехи, като измиватъ каквито и да било лекета.

Първо химическо модерно боядисване на разни платове вълнени и други прѣжди.

Г. Н. Странджовъ — Варна.

Турена е подъ печатъ: „Книжка за народа“

отъ П. Д. Мшиковъ.

Съдържание:

1. Къмъ народа
2. Христосъ и народътъ
3. Длъжностъ къмъ народътъ.

Срѣщу 10 стотинки може всѣки да я изиска отъ редакцията на сп. „Искрица“ — Варна.

ГОСТИЛНИЦА и МЛЪКАРНИЦА

„П А Р И Ж Ъ“

на

Марко П. Кара-Атанасовъ

Образцова

по чистота, качество на храната и умѣреностъ на цѣнитѣ. Помѣщенieto е едно отъ най хигиеничнитѣ и удобни въ центъра на града съ парно отопление.

Посѣтете я и се убѣдете.

Л. РОЗЕНБЕРГЪ

ДАНТИСТЪ.

Вади, пломбира и прави изкуствени зѣби.

Работа, каквато може да бъде извършена само отъ майсторска рака ул. „Драгоманъ“ № 48 — Варна.

ЕДИНСТВЕНА модерна инсталирана художествена фотография. Задоволява всички вкусове по конкурсъ.

З. П. Жейновъ — Варна.

Куфари! Куфари!

Разни пѣтнички и за домашно употребление изработвамъ въ работилницата си на ул. „Владиславъ“ (Ташъ-иолу) № 8.

Имамъ винаги готови на разположение на клиентитѣ. Приематъ се поръчки и поправки.

Съ почитание: Т. Чиковъ — Варна.

Жеко К. Саблевъ — Варна.

Магазинъ на рѣзки жельзари за постройка, инструменти и боджийство, всички видове земледѣлски машини система „ДИРИНГЪ“ като жетвадки, самовързачки, гребла, сѣячки, дискове и пр.

ПРОДАЖБА НА ЕДРО И ДРЕВНО.

Пиана отъ придворната фабрика

ROGS & VOIGT — Berlin.

Приятенъ и мелодиченъ гласъ.

Здрава конструкция.

Износни цѣни и писмена гаранция отъ фабриката.

Книжарница А. В. Велчевъ — Варна.

Първа Българска банърена фабрика

„ИДЕАЛЪ“

Янко Л. Зантопуловъ

ВАРНА.

Изработва най-нови фасони; френски, български и турски сѣдове отъ мѣдди, месингови, алуминиумни и жельзни издѣлия.

Купува и продава: старъ бакъръ, цинкъ, олово и пиринчъ.

I-ва Българска фабрика

за печати

на

ПЕРИКЛИ ГЕОРГИЕВЪ

ВАРНА

Само въ тѣзи Фабрика се изработватъ модерни, дълготрайни и евтини печати.

Печатница на Д. Тодоровъ и С-ие — Варна.